

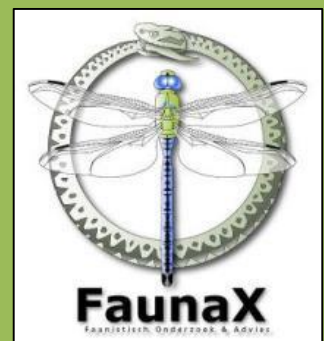
2016

Ecologische quickscan

Inclusief nader onderzoek huismus

Opwaardering camping "It kroese Beamke"

Nije Drintse wei 6, Bakkeveen

COLOFON

BUREAU FAUNAX
Badweg 40 B
8401 BL Gorredijk
0513-435024
info@faunax.nl
www.faunax.nl
Lid van Netwerk Groene Bureaus

Ecologische quickscan Inclusief nader onderzoek huismus Opwaardering Camping “It kroese Beamke” Nije Drintse wei 6, Bakkeveen

*Verkennde inventarisatie en beoordeling natuurwaarden in het kader van
de Flora- en faunawet*

Gorredijk, 19 mei 2016

In opdracht van:
Rho Adviseurs voor Leefruimte

Contactpersoon:
Dhr. Jan-Jacob Posthumus

Uitvoering:
Bureau FaunaX

Veldwerk:
Dhr. S. van den Berg

Rapportage:
Dhr. S. van den Berg

Autorisatie:
Mw. ing. W. de Boer-Pronk

Foto's voorpagina:
Impressie van het plangebied

© Bureau FaunaX. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding:
Bureau FaunaX (2016). Ecologische quickscan en nader onderzoek huismus opwaardering Camping “It kroese Beamke”
Nije Drintse wei 6, Bakkeveen. Rapport 16043 Bureau FaunaX, Gorredijk.

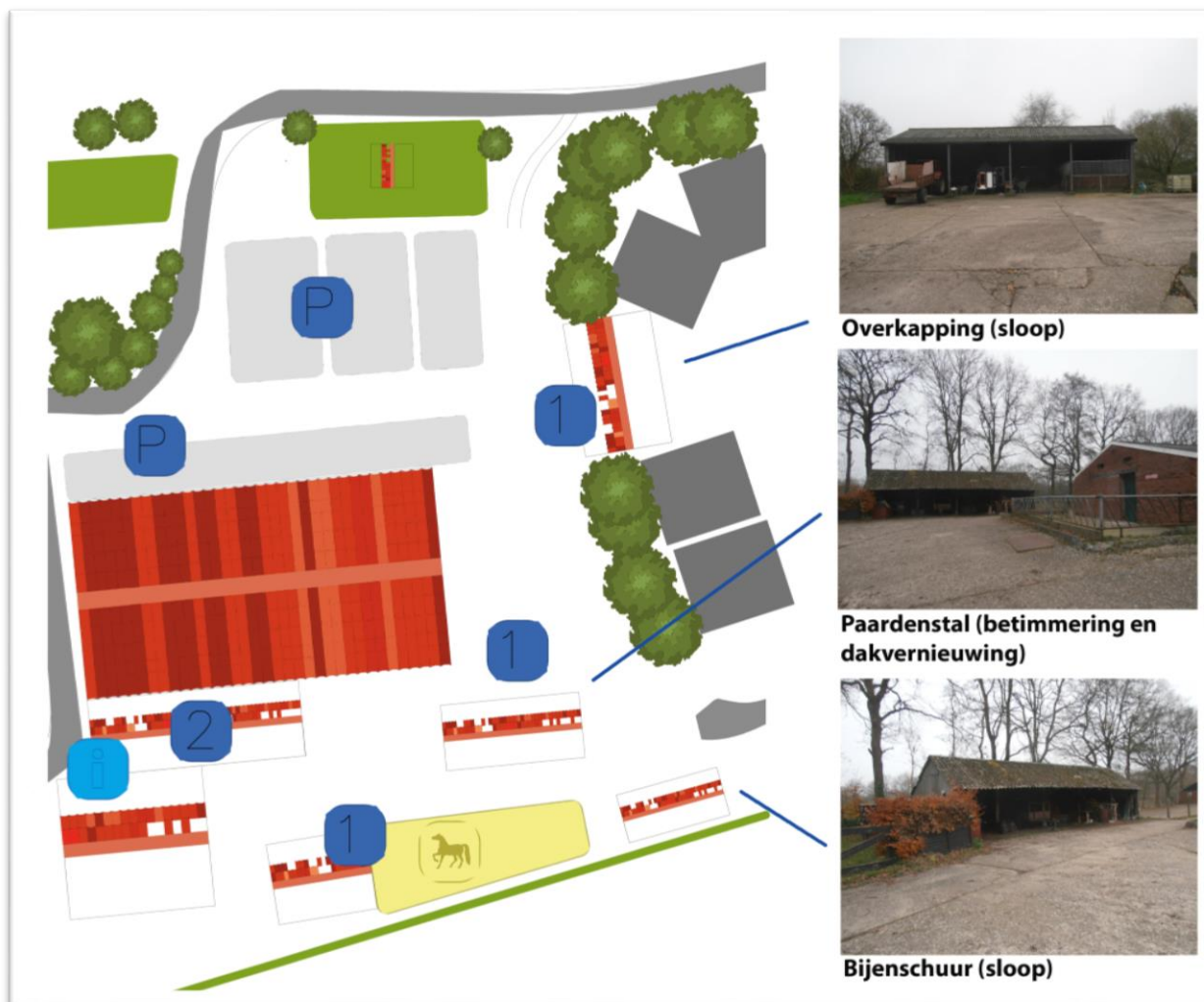
INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Doel	2
1.3 Onderzoeksopzet	2
1.4 Ligging en karakteristiek van de planlocatie	2
2. ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING.....	4
2.1 Flora- faunawet	4
2.2 Natuurbeschermingswet.....	5
2.1 Natuurnetwerk Nederland/EHS.....	6
3. RESULTATEN ECOLOGISCHE QUICKSCAN.....	8
3.1 Flora.....	8
3.2 Vogels	8
3.2.1 Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen	8
3.2.2 Nader onderzoek huismus.....	9
3.2.3 Overige broedvogels.....	11
3.3 Zoogdieren	11
3.3.1 Vleermuizen	11
3.3.2 Overige zoogdiersoorten	12
3.4 Vissen, amfibieën en reptielen	12
3.4.1 Vissen.....	12
3.4.1 Amfibieën	12
3.4.2 Reptielen.....	12
3.5 Ongewervelden	12
4. SAMENVATTING EN CONCLUSIES	13
4.1 Overzicht beschermde soorten	13
4.2 Effectbespreking en aanbevelingen.....	13
4.2.1 Jaarrond beschermde vogelsoorten	13
4.2.2 Algemeen voorkomende broedvogels	13
4.2.3 Licht en niet beschermde soorten: de zorgplicht	13
4.3 Overzicht vervolgstappen.....	14
5. BRONNEN EN LITERATUUR.....	15
BIJLAGE I. DE FLORA- EN FAUNAWET.....	1

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Camping “It kroese Beamke” aan de Nije Drintse Wei 6 te Bakkeveen wordt opgewaardeerd; de ontwikkeling vindt plaats bij drie gebouwen. Van de drie gebouwen zullen twee, een bijenschuur en een overkapping, gesloopt worden en van een derde, een paardenstal, zal het dak vernieuwd worden en de muren betimmerd. Er zullen geen bomen gerooid worden en sloten worden ongemoeid gelaten. Figuur 1.1 geeft een overzicht van de plannen.

Figuur 1.1. Impressie ingrepen in het plangebied.

Omdat het hier om een ruimtelijke ingreep gaat, is toetsing van de plannen aan de Flora- en faunawet een vereiste. Om overtredingen te voorkomen is door Bureau FaunaX een analyse gemaakt van de mogelijke effecten van de plannen op eventueel binnen de invloedssfeer aanwezige beschermde natuurwaarden.

1.2 Doel

Deze ecologische beoordeling geeft, voor zover mogelijk, antwoord op de volgende vragen:

1. Komen er binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden (biotopen van) beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet voor?
2. Wat zijn de mogelijke effecten van de realisatie van de initiatieven en het in gebruik hebben ervan op deze beschermde natuurwaarden?
3. Voor welke soorten en hun leefgebied wordt de wet mogelijk overtreden en in hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
4. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkómen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 5.

1.3 Onderzoeksopzet

In opdracht van Rho Adviseurs voor Leefruimte, zijn de beoogde werkzaamheden op basis van een veldbezoek en ecologisch inzicht getoetst aan de bepalingen in de Flora- en faunawet. Een ecologische quickscan is meestal de eerste stap van ecologisch onderzoek, bedoeld om een inschatting te maken van de aanwezigheid van beschermde flora en fauna. Het veldonderzoek voor deze quickscan is uitgevoerd op 20 november 2015. Dit onderzoek bestond uit een visuele inspectie van het plangebied waarbij er is gelet op aanwezigheid of sporen van beschermde soorten en op de eventuele aanwezigheid van geschikt leefgebied van deze soorten.

Tijdens de quickscan zijn er in de overkapping sporen aangetroffen huismusnesten. Daarnaast zijn in het plangebied veel huismussen waargenomen. Om de aanwezigheid van huismussen aan te tonen en het aantal nesten vast te stellen, is het plangebied nader onderzocht conform de onderzoeksmethoden van de Soortenstandaard Huismus van het Ministerie van EZ. Dit onderzoek heeft plaatsgevonden op 19 april 2016 en 9 mei 2016 onder goede weersomstandigheden. Het aantal nesten is bepaald aan de hand van zichtbare nesten en het nestindicerend gedrag van de ter plaatse aanwezige huismussen.

1.4 Ligging en karakteristiek van de planlocatie

De planlocatie betreft een camping aan de Nije Drintse wei 6 te Bakkeveen (gemeente Opsterland in de provincie Friesland). Figuur 1.2 toont de ligging van de planlocatie.

De planlocatie is gesitueerd in het buitengebied even ten zuidoosten van het dorp Bakkeveen en ligt aan de Nije Drintse wei. Het gebied waar de planlocatie zich bevindt kent twee gezichten. Ten noorden ligt het Natura 2000 gebied de Bakkeveense Duinen en in het westen, zuiden en oosten wordt het omringd door agrarisch gebied.

Figuur 1.2. Ligging van de planlocatie (blauw omlijnd).

De planlocatie bevindt zich zuidwestelijk op het erf van de boerderij. Het is verhard met beton en ten noordwesten loopt een sloot grenzend aan een weiland. In het westen en zuiden wordt het omringd door de camping. Figuur 1.3 en 1.4 geven een impressie van de planlocatie.

Figuur 1.3. Impressie van de planlocatie, met aan de rechterkant de paardenstal en links de bijenschuur.

Figuur 1.3. Impressie van de planlocatie (de overkapping)

2. ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING

Alle ruimtelijke ingrepen in Nederland dienen aan de ecologische wet- en regelgeving te worden getoetst. De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming en soortbescherming. Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), Natura 2000-gebieden, natuurreservaten en andere in bestemmingsplannen aangeduide natuurgebieden. De soortbescherming valt onder de Flora- en faunawet (zie bijlage).

2.1 Flora- faunawet

De Flora- en faunawet draagt zorg voor de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Het is niet toegestaan planten te plukken en dieren te doden, te vangen of te verstoren die onder de Flora- en faunawet vallen. Naast deze verbodsbepalingen is de zorgplicht opgenomen die voor alle dieren geldt. De zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen mag hebben voor dieren.

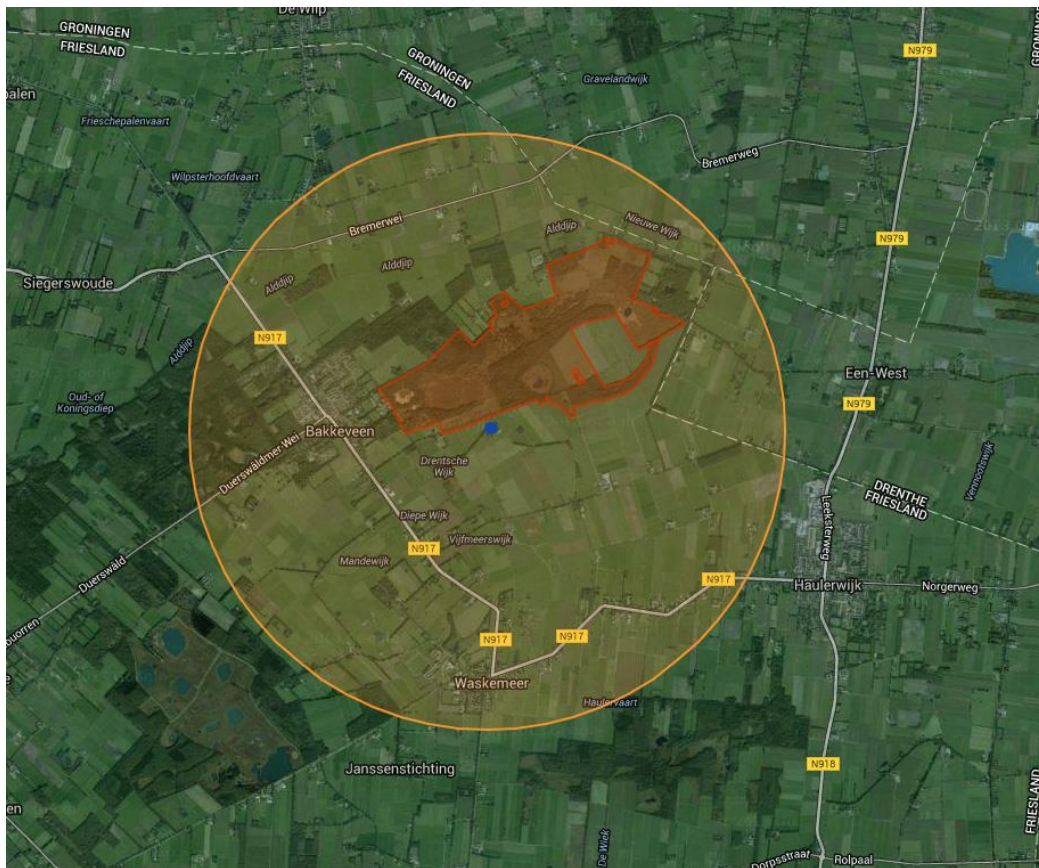
De dier- en plantensoorten die zijn opgenomen in de Flora- en faunawet zijn onderverdeeld in drie tabellen, waarbij de soorten van tabel 1 het lichtst beschermd zijn en die van tabel 3 het zwaarst. Vogels hebben een aparte status. Alle inheemse in Nederland broedende vogelsoorten zijn tijdens de broedperiode zwaar beschermd. Tevens is er een groep vogelsoorten aangewezen waarvan het nest het gehele jaar, dus ook buiten de broedtijd, beschermd is. Deze groep is weer onderverdeeld in vijf categorieën. In bijlage I bij dit document wordt de Flora- en faunawet verder toegelicht.

2.2 Natuurbeschermingswet

De bescherming van de Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet). Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor of verband houden met het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen getoetst te worden aan de Natuurbeschermingswet. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval dat de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering mogelijk negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is/wordt aangewezen.

Het plangebied ligt in de directe nabijheid (figuur 2.1) van het Natura 2000-gebied 'De Bakkeveense Duinen'. Dit gebied is onder andere aangewezen voor H2310 - Stuifzandheiden met struikhei, H2320 - Binnenlandse kraaiheibegroeiingen, H2330 - Zandverstuivingen, H3160 - Zure vennen, H4010A - Vochtige heiden (hogere zandgronden) welke alle vijf zeer gevoelig zijn voor stikstofdepositie uit de lucht. Op H2310 - Stuifzandheiden met struikhei na zijn alle habitattypen gevoelig tot zeer gevoelig voor verzuring door stikstofdepositie uit de lucht. Het is onwaarschijnlijk dat door de opwaardering van camping "It kroese Beamke" de stikstofuitstoot op de omgeving zal toenemen. Het betreft een opwaardering en geen vergroting van de camping zelf.

Bij de habitattypen waarvoor het gebied is aangewezen horen verstoringsgevoelige typische soorten zoals roodborsttapuit en boomleeuwerik. Echter, de aantrekkende werking van de opwaardering van de camping op bezoekers zal zo minimaal zijn ten opzichte van de huidige bezoekersaantallen in de Bakkeveense Duinen, dat niet wordt verwacht dat dit negatieve effecten zal hebben op de genoemde typische soorten. Naar verwachting is geen toetsing aan de Natuurbeschermingswet nodig. De provincie Fryslân is echter Bevoegd Gezag in deze.

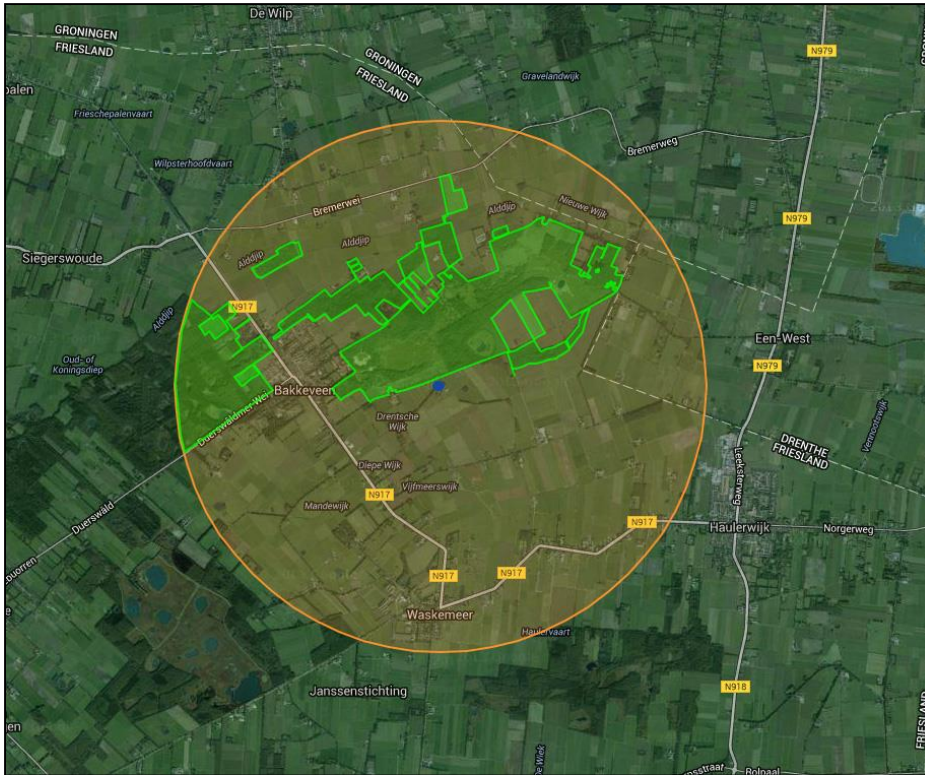
Figuur 2.1. Ligging van het plangebied (blauw) ten opzichte van Natura 2000-gebieden (bron: Alterra).

Het plangebied ligt in de directe nabijheid van het Natura 2000-gebied de Bakkeveense Duinen. Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet is naar verwachting niet aan de orde. De provincie Fryslân is echter Bevoegd Gezag in deze en kan een andere mening zijn toegedaan.

2.1 Natuurnetwerk Nederland/EHS

Het Natuurnetwerk Nederland (voorheen de Ecologische Hoofdstructuur) maakt onderdeel uit van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van de EHS plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.

Zoals figuur 2.2 laat zien, ligt het plangebied niet in de NNN/EHS. Toetsing aan de EHS is daarom niet aan de orde.

Figuur 2.2. Ligging van het plangebied ten opzichte van de NNN/EHS (bron: Alterra).

Het plangebied ligt niet binnen de begrenzing van de NNN/EHS. Toetsing aan de EHS is om die reden niet aan de orde.

3. RESULTATEN ECOLOGISCHE QUICKSCAN

3.1 Flora

Hoewel het veldbezoek buiten de bloeiperiode van de meeste planten viel, is toch een goed beeld verkregen van de aanwezige flora.

De planlocatie bevindt zich op een verhard terrein en het groen rondom kenmerkt zich door ruderaal en verwilderde begroeiing van vruchtbare grond zoals brandnetel, fluitenkruid, paardenbloem, scherpe boterbloem en Engels raaigras. Daarnaast is er aanplant van cultuurplanten zoals conifeer, beukenhaag en klimop aanwezig.

Het terrein is geïnspecteerd op aanwezigheid van beschermde muurplanten of plekken waar deze zouden kunnen groeien. Er bevinden zich voor deze soorten geen geschikte biotopen.

Geconcludeerd kan worden dat het voorkomen van, door het karakter van het plangebied, beschermde planten kan worden uitgesloten.

Figuur 3.1. Impressie van de aanwezige flora.

3.2 Vogels

3.2.1 Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen

Op de planlocatie bevinden zich geen bomen met jaarrond beschermde nesten. De bebouwing die gesloopt of gerenoveerd gaat worden biedt geen mogelijkheden voor de gierwaluw. De dakelementen bestaan uit asbestplaten en deze zijn ongeschikt als nestplaats voor de gierwaluw. Tijdens het veldbezoek voor de quickscan werd een aantal huismussen gehoord en gezien. De planlocatie biedt met de overkapping die gesloopt gaat worden, nestgelegenheid voor de huismus. Tevens werd in de overkapping een groot aantal nesten aangetroffen. Om deze reden is nader onderzoek naar deze soort uitgevoerd, zie hiervoor de volgende paragraaf. In de bijenschuur werden, op een merelnest na, geen nesten aangetroffen. De paardenstal biedt eventueel onderdak voor de huismus, maar dat kon tijdens het bezoek niet aangetoond worden. De klimop tegen de muur is potentieel ook geschikt als broedplaats.

3.2.2 *Nader onderzoek huismus*

In de overkapping zijn sporen van huismusnesten aangetroffen. Om de aanwezigheid van huismussen aan te tonen moet het plangebied in de optimale periode, die loopt van 1 april – 15 mei, tweemaal onderzocht worden met een tussenliggende periode van 10 dagen. Deze bezoeken hebben plaatsgevonden op 19 april 2016 en 9 mei 2016. Om de aanwezigheid van huismussen aan te tonen is er gekeken naar nest indicatief gedrag. Door het open karakter van de schuur konden de nestelende huismussen zeer goed worden waargenomen. Figuur 3.2 geeft een impressie van deze situatie.

Ten tijde van het eerste bezoek op 19 april waren de huismussen nog druk bezig met nestelen en tijdens het tweede bezoek op 9 mei waren de mussen druk doende met het voeren van de jonge dieren. Tijdens beide bezoeken zijn in totaal 8 huismusnesten aangetroffen.

Er zijn in de overkapping acht nesten van de huismus aangetroffen.

Figuur 3.2. Impressie huismusnesten overkapping (sloop).

3.2.3 Overige broedvogels

Aanwezige soorten op het terrein ten tijde van het onderzoek waren algemene soorten van bos en bosranden, zoals merel, roodborst, winterkoning, houtduif, pimpelmees, koolmees en zanglijster. In de directe omgeving van de planlocatie, met zijn ruige begroeiing en bosschages, is in ruime mate broedgelegenheid aanwezig voor deze en andere soorten. De directe randen rondom de gebouwen die gesloopt gaan worden kunnen gebruikt worden als broedplaats voor wilde eend en meerkoet. Figuur 3.3 geeft een impressie van de diverse broedplaatsen.

Figuur 3.3. Impressie broedgelenheden binnen de directe invloedssferen van de planlocatie.

3.3 Zoogdieren

3.3.1 Vleermuizen

Binnen de invloedssfeer van de voorgenomen werkzaamheden worden geen beschermde waarden voor vleermuizen verwacht. De bijenschuur en de overkapping zijn open constructies en daardoor ongeschikt voor vleermuizen. De paardenstal bestaat uit een enkel steens muur zonder spouw met een dakbedekking van asbestplaten. Het gebouw bevat vele grote openingen en is zeer tochtig (figuur 3.4). Dit maakt de paardenstal ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Er worden geen ingrepen verricht aan bomen waardoor eventuele vliegrouetes voor vleermuizen niet zullen worden aangetast. Ook zullen de voorgenomen ingrepen geen invloed hebben op eventuele foerageergebieden voor vleermuizen.

Figuur 3.4. Impressie paardenstal.

3.3.2 Overige zoogdiersoorten

Er is gericht gezocht naar sporen van zoogdiersoorten (tabel 2 en 3 Ff-wet) die verwacht kunnen worden op en rondom de planlocatie. Soorten die in de omgeving verwacht kunnen worden zijn boommarter en steenmarter. De aard en de ligging van de planlocatie sluit de boommarter uit en van de steenmarter werden in de gebouwen geen sporen aangetroffen. Het terrein zelf kan wel onderdeel uitmaken van het foerageergebied van de steenmarter. De sloot die achter de bijenschuur ligt is zeer goed onderhouden, bevat geen watervegetatie en grenst aan een goed onderhouden voedselrijk weiland waar het ontbreekt aan ruige oeverbegroeiing. Dit maakt deze sloot ongeschikt voor de waterspitsmuis. Wel kunnen in het plangebied enkele licht beschermde (Ff-wet tabel 1) zoogdiersoorten voorkomen, zoals veldmuis, bosmuis, dwergmuis, rosse woelmuis, aardmuis, egel, bunzing, hermelijn en wezel.

3.4 Vissen, amfibieën en reptielen

3.4.1 Vissen

Voor de opwaardering van de camping worden geen sloten aangetast. Negatieve effecten op (beschermde) vissen kunnen daarom op voorhand worden uitgesloten.

3.4.1 Amfibieën

De aanwezigheid van zwaarder beschermde amfibieën zoals heikikker, poelkikker, rugstreeppad en kamsalamander kan op voorhand worden uitgesloten. De sloot achter de bijenschuur is ongeschikt voor het voorkomen van zwaar beschermde soorten. Wel kunnen in de sloot enkele algemene soorten als bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander voorkomen. De verharde ondergrond op de planlocatie is ongeschikt, maar de grasstroken, bosjes en ruigtes direct rondom de planlocatie kunnen door de algemene soorten als landhabitat gebruikt worden.

3.4.2 Reptielen

De planlocatie bevindt zich binnen de bekende verspreidingsgebieden van de adder, ringslang en levendbarende hagedis. Door de situering van de planlocatie, omgeven door intensief gebruikte vruchtbare weilanden, kan het voorkomen van deze soorten worden uitgesloten.

3.5 Ongewervelden

Ook de aanwezigheid van beschermde ongewervelden in het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten. Er komen hier geen waardplanten van beschermde vlinders voor en ook is er geen geschikt habitat voor zwaarder beschermde libellen, kevers of aquatische soorten aanwezig.

4. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

4.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus (voor betekenis zie bijlage I) binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Flora- en faunawet zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn dan ook alleen de soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus en de geplande ontwikkeling mogelijk van negatieve invloed is.

Soortgroep	Soort	Aanwezig	Potentieel voorkomend	T 1	T 2	T 3	Cat. vogel lijst
Vogels	Huismus	x				x	2
	Broedvogels in algemene zin	x				x	
Zoogdieren	Algemene kleine roofdieren		x	x			
	Algemene muizensoorten		x	x			
	Egel		x	x			
Amfibieën	Alg. voorkomende soorten		x	x			

4.2 Effectbespreking en aanbevelingen

4.2.1 Jaarrond beschermde vogelsoorten

Nader onderzoek heeft aangetoond dat de overkapping gebruikt wordt door huismussen om te broeden. Nestplaatsen van de huismus zijn jaarrond beschermd. Om een gebouw te mogen slopen waarin nestplaatsen van deze soort zijn aangetroffen, moet eerst een ontheffing te worden aangevraagd bij RvO. Onderdeel van de ontheffing is mitigatie van het aantal verloren nestplaatsen en werken buiten de kwetsbare periodes. Het aantal nestplaatsen dient ten met factor 2 gecompenseerd te worden. Er zijn acht nesten aangetroffen wat resulteert in een compensatie van 16 vervangende broedgelegenheden voor huismussen.

4.2.2 Algemeen voorkomende broedvogels

Alle broedvogels in Nederland zijn tijdens de broedtijd beschermd; hun nesten en legsels mogen niet worden verstoord of vernield. Door te werken buiten het broedseizoen (globaal de periode 15 maart – 15 juli) kan verstoring voorkomen worden. Eventuele bosschages die door de ontwikkeling verdwijnen kunnen buiten het broedseizoen, optimaal in de periode september tot en met februari, geroid worden. De Flora- en faunawet kent echter geen standaardperiode voor het broedseizoen, het gaat erom of er een broedgeval is. Indien men vóór het broedseizoen begonnen is met de werkzaamheden en er voorkomen wordt dat zich op het werkerrein broedvogels vestigen, dan is het toegestaan om in het broedseizoen door te werken. Dit dient dan wel plaats te vinden onder begeleiding van een ecooloog.

4.2.3 Licht en niet beschermde soorten: de zorgplicht

Er kan een aantal licht beschermde soorten voorkomen in het plangebied, zoals bijvoorbeeld verschillende soorten amfibieën en kleine zoogdieren. Voor schade aan licht beschermde soorten geldt in principe een vrijstelling. De zorgplicht (zie Bijlage I) van de Ff-wet schrijft echter voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te

laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door voorafgaand aan de werkzaamheden dekking te verwijderen. Hierdoor worden eventueel aanwezige dieren vooraf bewogen een andere verblijfplaats te zoeken.

4.3 Overzicht vervolgstappen

Om de werkzaamheden binnen de kaders van de Flora- en faunawet uit te voeren, bevelen wij de volgende vervolgstappen aan:

- **Huismus:** Ontheffing aanvragen in verband met de verstoring van 8 nestplaatsen. Deze dienen met factor 2 gecompenseerd te worden.
- **Licht beschermde soorten:** Het naleven van de zorgplicht (zie paragraaf 4.2)
- **Algemeen voorkomende broedvogels:** Het werken buiten het broedseizoen (ongeveer half maart – half juli) om verstoring van nesten te voorkomen, anders inschakelen ecologische begeleiding.

5. BRONNEN EN LITERATUUR

Alterra (2015). Synbiosis kaartenmachine Natura 2000 | Beschermde gebieden. Via: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx>

Boer, E.P. de et al. Libellenrijk Fryslan (2014). Mei ljochtsjende wjukken oer it wetter. Bureau Faunax, Gorredijk.

FLORON (2015) Verspreidingsatlas planten. Via <http://www.verspreidingsatlas.nl/planten>

Korsten, E. en Regelink, J.R. (2010). Cursus herkennen van potentiële vleermuiswaarden: in het kader van quickscans en ander ecologisch vooronderzoek. Zoogdiervereniging rapport 2010.44. Zoogdiervereniging, Nijmegen

Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur. *Vleermuisprotocol 2013*, 27 maart 2013. www.gegevensautoriteitnatuur.nl en www.netwerkgroenebureaus.nl

RAVON (2009). Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën. In opdracht van het ministerie van LNV, Gegevensautoriteit Natuur.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (2014). Soortenstandaards (huismus, gierzwaluw, gewone dwergvleermuis). Ministerie van Economische Zaken.

BIJLAGE I. DE FLORA- EN FAUNAWET

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is de soortbescherming vastgelegd. Hiermee is ook de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. De volgende wetsartikelen- en bepalingen uit deze wet zijn, in het onderhavige geval, relevant:

Algemene zorgplicht

De zorgplicht (artikel 2) houdt in dat eenieder dient te voorkomen dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen heeft voor alle in het wild levende planten en dieren. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden. De zorgplicht geldt altijd en overal, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Bij overtreding zijn er overigens geen sancties.

Verbodsbepalingen

- Artikel 8 verbiedt het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.
 - Artikelen 9 tot en met 12 verbieden het doden, verontrusten, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren, dan wel het beschadigen, vernielen, uithalen of verstoren van hun nesten, holen of andere voortplantings-, vaste rust- of verblijfplaatsen.
- Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

Omgaan met beschermde soorten

Op 23 februari 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) omtrent artikel 75 van de Flora- en faunawet in werking getreden. Voor het verkrijgen van vrijstellingen. In de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in **drie beschermingscategorieën** (Tabellen 1, 2 en 3). **Vogels** vallen hierbuiten en worden apart behandeld. Deze nieuwe indeling is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van de beschermde soorten in Nederland, waarbij ook beschermde soorten van de Europese Habitatrichtlijn zijn ingepast. Het betreft de volgende beschermingscategorieën ingedeeld in drie tabellen:

1. Tabel 1: Licht beschermde soorten:	vrijstelling
2. Tabel 2: Middelzwaar beschermde soorten:	gedragscode of ontheffing
3. Tabel 3: Zwaar beschermde soorten:	ontheffing

Tabel 1-soorten: Dit betreft een aantal licht beschermde, maar algemene soorten in Nederland, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht. Voor schade aan deze soorten geldt op voorhand een *vrijstelling*, mits bij ingrepen sprake is van bestendig beheer- en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen. Als dit niet het geval is, moet er alsnog een ontheffingsaanvraag worden gedaan, waarbij getoetst wordt volgens het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (de lichte toets).

Tabel 2 –soorten: Beschermde soorten waarvoor niet op voorhand vrijstelling wordt verleend, maar kan worden gewerkt volgens een door het Ministerie goedgekeurde *gedragscode*. De gedragscode moet vermelden hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfplaatsen wordt voorkomen of zoveel mogelijk wordt beperkt. Er moet *aantoonbaar* volgens een goedgekeurde *gedragscode* worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd dienen te worden.

Als er nog geen gedragscode is of niet volgens een gedragscode gewerkt wordt, moet bij overtreding van de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet alsnog een ontheffing worden aangevraagd. De toetsing die dan dient plaats te vinden, betreft een 'lichte toets'. Hierbij wordt alleen getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist dat er inzicht

moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort in relatie tot de omliggende populaties. Als dit inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden. Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied noodzakelijk is. Daarnaast moet worden voldaan aan de zorgplicht

Tabel 3-soorten: Dit betreffen de meest zwaar beschermde soorten (waaronder soorten die vermeld zijn in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn). Een ontheffingsaanvraag voor eventuele schade aan deze soorten wordt getoetst via een zogenaamde 'uitgebreide toets'. Voor het verkrijgen van een *ontheffing* moet aan vier criteria worden voldaan:

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang
- 2) er is geen alternatief voor de ingreep
- 3) de ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort
- 4) er wordt voldaan aan zorgvuldig handelen (zie paragraaf 'Zorgvuldig handelen' hieronder).

Vogels

Vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en worden in de opzet van de Flora- en faunawet apart behandeld. Voor vogels geldt tijdens het broedseizoen een algemene bescherming, waarbij het verboden is vogels en hun nesten in het broedseizoen te verstoren. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen ontzien dient te worden, aangezien juist in deze periode sprake zal zijn van verontrusting, doden of verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden, zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn.

Naast de bescherming tijdens het broedseizoen, is in 2009 voor vogels een aangepaste lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nestplaatsen jaarrond beschermd zijn. Dit betreft vogelsoorten die de nestplaats jaarrond gebruiken of soorten die jaarlijks terugkeren naar hetzelfde nest. De lijst met vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen bestaat uit vijf categorieën:

- 1) Nesten die, behalve tijdens het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats
- 2) Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
- 3) Nesten van vogels, zijnde niet koloniebroeders, die elke broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
- 4) Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet tot nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
- 5) Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving ervan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De soorten uit categorie zijn niet onder alle omstandigheden jaarrond beschermd, maar vragen wel extra onderzoek. Middels een omgevingscheck zal voor deze soorten onderzocht moeten worden of voldoende alternatieve nestgelegenheid beschikbaar is. Ook kan sprake zijn van zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die nesten van vogelsoorten uit deze categorie wel jaarrond beschermd maken.

Een ontheffingsaanvraag voor vogels wordt getoetst middels een 'uitgebreide' toets.

Zorgvuldig handelen

Zorgvuldig handelen (artikelen 2b, 2c, 2d en 16 c AMvB) is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd en gaat een stapje verder dan de zorgplicht. Niet zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een inspanning om te overzien wat de beoogde ingreep voor gevolgen kan hebben. Een initiatiefnemer moet altijd vooraf inventariseren welke beschermde (niet vrijgestelde) soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep wordt gepland. Ook moet de initiatiefnemer in redelijkheid op actieve wijze alles doen of juist laten om te voorkomen, of zoveel mogelijk beperken, dat de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. Een belangrijke eerste stap daartoe is bijvoorbeeld een juiste planning van de werkzaamheden, om te voorkomen dat dieren in de voortplantingstijd verstoord worden.